

НАРОДНА БАНКА СРБИЈЕ
ГУВЕРНЕР

К.Г.бр.27/2004

17.02.2004.

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
ВЛАДА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

Предмет: Одговор на тачку 3. Закључка
Владе Републике Србије бр:422-8530/2003-004

У вези са тачком 3. Закључка Владе Републике Србије, обавештавамо Вас о следећем:

1. Пласмани девизних средстава у периоду 2000. – 2002. година обављани су на бази одлука Савезне Владе о девизној политици и пројекцији платног биланса, усвајаних на предлог Народне банке, а у оквиру којих је било пројектовано и руковање девизним резервама Народне банке. На основу ових одлука било је предвиђено пласирање девизних средстава и код банака основаних уз учешће југословенског капитала, а које су од значаја за југословенску привреду.

У складу са овим одлукама НБС је пласирала депозите код Wexim Bank, Moscow (садашња Euroaxis Bank, Moscow), као једине банке са мешовитим капиталом у поменутом периоду, искључиво уз инструкцију гувернера у форми писмене сагласности, што се односило на депоновање, повећање и повлачење, односно на износ, рачност и валутну структуру депозита.

Примарни циљ пласирања девизних резерви јесте обезбеђивање њихове сигурности. Даље, битан критеријум пласмана је њихова ликвидност. Тек на трећем месту је њихова рентабилност. Карактеристике Еуроаксис банке никако не одговарају међународно прихваћеним стандардима кроз које се, ови критеријуми спроводе. Она нема рејтинг, а њена величина је у потпуном нескладу са величином депозита које је НБС у њој држала.

Дакле, држање девизних резерви НБС у Еуроаксис банци није било у складу са критеријумима опрезног и одговорног пословања модерних централних банака. Држање резерви мимо ових критеријума отвара питање зашто, или са каквим циљем су ова средства држана у Еуроаксис банци. Постојећа документација о пласману НБС у Еуроаксис банци је штур а постојећа документација о даљим пласманима Еуроаксис банке прекида се са 1. 09. 2002.г. Даље, НБС не поседује документа о било каквој обавези Еуроаксис

банке или НБС у погледу даљих пласмана девизних резерви које су се 22. 07. 2003.г. налазиле депоноване у Еуроаксис банци. Еуроаксис банка није упознала садашњег гувернера НБС о постојању таквих обавеза.

Међутим, из постојеће документације може се закључити да су, бар до 1. 09. 2002.г., ова средства реинвестирана у привреду Србије уз сазнање НБС. Такво пласирање средстава резерви централних банака у потпуној је супротности са одговорним управљањем резервама из два разлога. Прво, резерве се морају пласирати тако да су што изолованије од било каквих фактора који могу да потресају пословање домаће привреде, јер резерве се и користе за испомоћ домаћој привреди при превазилажењу било каквих удара. Дакле, оне морају бити расположиве онда кад су сва друга средства у земљи угрожена, што наравно није случај ако су реинвестирана у земљу. Друго, овакво даље пласирање резерви омогућава непровидно фаворизовање појединих привредних субјеката или банака у земљи. Не постоји никакав траг о критеријумима којима се НБС руководила у избору крајњих корисника средстава, или о мери у којој је на тај избор утицала.

У току 2003. године, формирањем Државне заједнице Србије и Црне Горе, доношење одлуке којом би било регулисано руковање девизним резервама Народне банке Србије није било у домену Савезне Владе. Основни акт који је регулисао управљање девизним резервама биле су смернице о управљању девизним резервама Народне банке, које је усвојио гувернер. На основу усвојених смерница гувернер је доносио одлуке о пласирању девизних средстава код поменуте банке.

У другој половини 2003. године, доласком новог гувернера, смернице о управљању девизним резервама су измењене у делу који се односи на пласирање девизних резерви НБС код банака основаних уз учешће мешовитог капитала. НБС је са поменутом банком, а у циљу повлачења депозита, усвојила програм повлачења средстава, и који ће бити окончан до краја 2004. године. Такође, НБС је задржала право убрзања динамике повлачења средстава, уколико се за тим појави потреба.

Напокон, с обзиром да пласман девизних резерви у Еуроаксис банци није у складу са принципима рада модерних централних банака, неопходно је објаснити зашто се, по преузимању дужности и утврђивању постојања ових средстава, гувернер определила за њихово постепено повлачење. Разлог је што су депозити НБС представљали веома велики део извора средстава Еуроаксис банке. Банкарска пракса показује да је највероватнија последица покушаја наглог повлачења тако великог дела депозита из неке банке стечај банке, и угрожавање саме наплативости пласмана. Тј. налог о повлачењу средстава не би био извршен већ би се средства тек постепено враћала кроз стечајни поступак над банком. Од још веће важности је да би нагло повлачење сасвим сигурно имало и негативне реперкусије на финансијски систем и привреду Србије на које се, верујемо, односи највећи део пласмана ове банке.

2. Гашењем специјализоване организације НБЈ - Завода за обрачун и плаћања, односно преласком платног промета у банке, а на основу Одлуке о

отварању рачуна код банака (Г.бр. 5327 од 25. децембра 2002. године) коју је донео тадашњи гувернер, господин Млађан Динкић, отворени су рачуни НБЈ код следећих 18 банака, код којих су новчана средства укључена као депозит по виђењу, и то: "Алко банке" а. д. Београд, Чачанске банке а.д. Чачак, "Делта банке" а.д. Београд, Јубанке а.д. Београд, Комерцијалне банке а.д. Београд, Националне штедионице-банке а.д. Београд, Нишке банке а.д. Ниш, ПБ Агробанке а.д. Београд, Привредне банке а.д. Београд, Прве предузетничке банке а.д. Београд, (садашња ЛХБ банка а.д. Београд), Српске регионалне банке а.д. Београд, YUGARANT BANKE а.д. Београд, Привредне банке а.д. Панчево, Continental банке а.д. Нови Сад, Новосадске банке а.д. Нови Сад, Панонске банке а.д. Нови Сад, Војвођанске банке а.д. Нови Сад и Југобанке - Југбанке а.д. Косовска Митровица.

На рачуне НБЈ код банака пренета су новчана средства са појединачних потпартија организационих јединица бившег ЗОП-а, укључена као депозит по виђењу, са стањем на дан 31. 12. 2002. године, под приближно истим условима, бескалатно, а у складу са пословном политиком банака.

Средства организационих делова НБЈ – ЗОП-а, која су се укључила код Националне штедионице односе се на средства: НБЈ – Седиште, почев од 09. 01. 2002. године, средства НБЈ – Завод за израду новчаница и кованог новца, почев од 09. 01. 2002. године, средства Завода за обрачун и плаћања – Централна Београд, почев од 09. 01. 2002. године, средства НБЈ – Завод за обрачун и плаћања, Главна филијала за територију РС, почев од 09. 01. 2002. године, средства НБЈ – Главна републичка филијала, почев од 09. 01. 2002. године и средства Филијала Крагујевац, почев од 01. 01. 2003. године.

Почетно стање средстава на дан 01.01.2003. године, износило је 797.367.816,58 динара и повлачењима која су вршена (20.02; 21.02;28.02; 03.03; 17.03; 18.04; 21.04; 23.04. и 29.04.2003.) сукцесивно без утврђеног плана, стање средстава НБС код Националне штедионице сведено је на 499.628.498,28 динара.

Држање средстава централне банке у пословним банкама у депозитима по виђењу није у складу са принципима пословања модерних централних банака. Та средства затечена су у преласку са старог на нови систем платног промета и њихово повлачење мора бити систематско, под истим условима, у односу на све банке, као и усклађено са монетарном политиком пошто има ефекат на општу ликвидност финансијског система. У том смислу, монетарни одбор определио се за започињање таквог програма повлачења депозита из свих банака, тек пошто се програм повлачења орочених државних средстава Републике Србије од банака приведе крају.

С поштовањем,

Кори Удовички

